

AP-121

May-2016

B.Com., Sem.-II**106 : Fundamentals of Business Economics-II**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

- સૂચના : (1) પ્રશ્નોના માક્સ જમણી બાજુ દર્શાવેલ છે.
(2) બહુવિકલ્પ પ્રશ્નોના આખા જવાબ લખવા.

1. (અ) રાષ્ટ્રીય આવક માપવાની કોઈપણ બે પદ્ધતિઓ સમજાવો. 6
અથવા
 આકૃતિની મદદથી રાષ્ટ્રીય આવકનો ચક્રાકાર પ્રવાહ સમજાવો.
- (બ) રાષ્ટ્રીય આવકની માપણીમાં પડતી સૈદ્ધાન્તિક તેમજ વ્યવહારુ મુશ્કેલીઓ સમજાવો. 4
અથવા
 વ્યક્તિગત આવક તેમજ ખર્ચવાપાત્ર આવકની વ્યાખ્યા આપો, તેમજ તેમનામાં અંતર સમજાવો.
- (ક) આઝાદી પછી ભારતની રાષ્ટ્રીય આવકનું વિભાગીય વર્ગીકરણ (Sectoral) અને તેમાં થયેલા ફેરફારો સમજાવો. 4
અથવા
 વાસ્તવિક આવક અને નાણાકીય આવકની વ્યાખ્યા આપો, તેમજ તેમની વચ્ચેનો અંતર સ્પષ્ટ કરો.
2. (અ) નાણાંની વ્યાખ્યા આપો તેમજ નાણાંના પ્રારંભિક તેમજ આનુષંગિક કાર્યો વર્ણવો. 6
અથવા
 ફીશરનું વિનિમય સમીકરણ તેની મર્યાદાઓ સહિત સમજાવો.
- (બ) રિઝર્વ બેંક દ્વારા પ્રસ્તુત નાણાં પુરવઠાના ચાર માપદંડ સમજાવો. 4
અથવા
 નાણાં પુરવઠા અંગેનો પ્રણાલિકાગત તેમજ નાણાંવાદીઓનો અભિગમ સમજાવો.
- (ક) ધિરાણની વ્યાખ્યા આપો તેમજ ધિરાણનાં વિવિધ પ્રકારો ચર્ચો. 4
અથવા
 શાખ નિયંત્રણના પરિમાણાત્મક પગલા ટૂંકમાં સમજાવો.
3. (અ) 'સે' નો બજારનો નિયમ તેની મર્યાદાઓ સહિત સમજાવો. 6
અથવા
 મૂડી રોકાણ ગુણક એટલે શું ? તેના બહિસ્રાવો ચર્ચો.
- (બ) સર જે.એમ. કંઈન્સ દ્વારા પ્રતિપાદિત વપરાશ અંગેનો મનોવૈજ્ઞાનિક નિયમ આકૃતિ સહિત સમજાવો. 4
અથવા
 ઉદાહરણની મદદથી APC (સરેરાશ વપરાશ વૃત્તિ), MPC (સીમાંત વપરાશ વૃત્તિ), APS (સરેરાશ બચત વૃત્તિ) અને MPS (સીમાંત બચતવૃત્તિનો ખ્યાલ) સમજાવો.
- (ક) મૂડી રોકાણ વિધેય પર ટૂંકનોંધ લખો. 4
અથવા
 મૂડીની સીમાંત કાર્યક્ષમતાનો ખ્યાલ સમજાવો.

4. (અ) માંગ આકર્ષિત અને ખર્ચ પ્રેરિત કુગાવાનો ખ્યાલ આકૃતિની મદદથી સમજાવો. 6
અથવા
વ્યાપારચક્રના ચાર તબક્કા સમજાવો.
- (બ) સમાજના જુદા-જુદા વર્ગ પર થતી કુગાવાની અસરો સમજાવો. 4
અથવા
કુગાવા વિરોધી નીતિ પર નોંધ લખો.
- (ક) વ્યાજ દર નિર્ધારણનો ધિરાણ ભંડોળનો સિદ્ધાંત તેની મર્યાદાઓ સહિત સમજાવો. 4
અથવા
“રોકડતા પિંજર”નો ખ્યાલ સમજાવો.
5. બહુવિકલ્પી પ્રશ્નો : (ગમે તે સાત) 14
- (1) સ્થિર કિંમતે રાષ્ટ્રીય આવકને નીચેના સ્વરૂપમાં જાણવામાં આવે છે.
(a) નાણાકીય આવક (b) વાસ્તવિક આવક
(c) કુલ આવક (d) ચોખ્ખી આવક
- (2) “નાણાંનું કાર્ય કરે તે નાણું” કયા અર્થશાસ્ત્રીએ કહ્યું ?
(a) રોબર્ટસન (b) ઈલી
(c) કોલ (d) વોકર
- (3) નીચેનામાંથી સંકુચિત નાણું તરીકે ઓળખાય છે.
(a) M_1 (b) M_2
(c) M_3 (d) M_4
- (4) મૂડી બજાર ને નિસ્ખત છે.
(a) લાંબાગાળાની જામીનગીરીઓ (b) ટૂંકાગાળાની જામીનગીરીઓ
(c) નાણું (d) વિદેશી ચલણ
- (5) RBIની કુલ બચતોનો જે ભાગ રોકડ સ્વરૂપમાં જમા કરાવવામાં આવે છે તે ભાગ નીચેના તરીકે ઓળખાય છે.
(a) બેંક દર (b) રેપોરેટ
(c) CRR (d) SLR
- (6) મૂડીવાદી મુક્ત અર્થતંત્રમાં, પીગુના મતે શાનાથી બેરોજગારી સર્જાય છે ?
(a) વેતન યુસ્તતા (b) વેતન ફેરફાર ક્ષમતા
(c) માંગની ઉણપ (d) વધારે પડતી માંગ
- (7) મૂડી રોકાણ ગુણકનું સૂત્ર નીચે મુજબનું છે.
(a) $\frac{1}{1 - \text{સીમાંત બચત વૃત્તિ}}$ (b) $\frac{1}{1 - \text{સીમાંત વપરાશ વૃત્તિ}}$
(c) $\frac{1}{1 + \text{સીમાંત વપરાશ વૃત્તિ}}$ (d) $\frac{1}{1 + \text{સીમાંત બચત વૃત્તિ}}$
- (8) ધિરાણ ભંડોળની માંગ અને વ્યાજના દર વચ્ચે કેવો સંબંધ છે ?
(a) સીધો (b) ઋણાત્મક
(c) અચોક્કસ (d) સીધો અને સપ્રમાણ
- (9) કુગાવા દરમ્યાન નિકાસોમાં કેવા ફેરફારો થશે ?
(a) વધશે (b) ઘટશે
(c) સ્થિર રહેશે (d) અચોક્કસ
- (10) સમાજના કયા વર્ગને કુગાવા દરમ્યાન ફાયદો થશે ?
(a) દેવાદારો (b) લેણદારો
(c) સ્થિર વેતનધારકો (d) સ્થિર પેન્શન મેળવનારા

AP-121

May-2016

B.Com., Sem.-II

106 : Fundamentals of Business Economics-II

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

- Instructions :** (1) Marks depicted on the right side of the question paper.
(2) In multiple choice questions write the complete answers.

1. (a) Explain any **two** methods of measuring National Income. **6**
OR
Explain with the help of a diagram the circular flow of National Income.
- (b) Discuss the conceptual and practical difficulties while measuring National Income. **4**
OR
Define and distinguish between Personal Income and Disposable Income.
- (c) Explain the sectoral composition of India's national income and changes therein since independence. **4**
OR
Define and distinguish between real income and money income.
2. (a) Define money and discuss the primary and secondary functions of money. **6**
OR
Critically discuss Fisher's equation of exchange with its limitations.
- (b) Explain the four concepts (measures) of money supply given by RBI. **4**
OR
Explain the traditional and monetarist view regarding money supply.
- (c) Define credit and discuss the various types of credit. **4**
OR
Explain the quantitative methods of credit control in brief.
3. (a) Explain the Say's law of markets with its limitations. **6**
OR
What is investment multiplier ? Discuss its leakages.
- (b) Explain with diagram the Psychological Law of consumption propounded by Sir J.M. Keynes. **4**
OR
Explain with illustration the concepts of APC, MPC, APS and MPS.
- (c) Write a short note on capital investment function. **4**
OR
Explain the concept of marginal efficiency of capital.

4. (a) Explain the “demand pull” and “cost push”, theories of Inflation with the help of diagrams. 6

OR

Explain the four phases of a Business Cycle.

- (b) Discuss the various effects of inflation on the different sections of the people in the society. 4

OR

Write a note on Anti Inflationary Policy.

- (c) Discuss loanable funds theory of rate of interest with its limitations. 4

OR

Explain the concept of inflationary gap.

5. Multiple choice questions : (attempt any **seven**) 14

- (1) National Income at constant prices is known as
(a) Money income (b) Real income
(c) Total income (d) Net income
- (2) “Money is what money does” whose remark is this ?
(a) Robertson (b) Ely
(c) Cole (d) Walker
- (3) Narrow money refers to
(a) M_1 (b) M_2
(c) M_3 (d) M_4
- (4) Capital markets deal in
(a) Long term securities (b) Short term securities
(c) Money (d) Foreign exchange
- (5) The portion of total savings of RBI which is deposited as cash is called
(a) Bank Rate (b) Repo rate
(c) CRR (d) SLR
- (6) According to Pigou, unemployment in a free market economy is caused by
(a) Wage rigidity (b) Wage flexibility
(c) Lack of effective demand (d) Excess demand
- (7) The formula for Investment multiplier is
(a) $\frac{1}{1 - MPS}$ (b) $\frac{1}{1 - MPC}$
(c) $\frac{1}{1 + MPC}$ (d) $\frac{1}{1 + MPS}$
- (8) Relation between demand for loanable funds and rate of interest is
(a) Direct (b) Negative
(c) Uncertain (d) Direct and proportionate
- (9) What will happen to exports in times of inflation ?
(a) Increase (b) Decrease
(c) Remain constant (d) Uncertain
- (10) Which section of society gain in times of inflation ?
(a) Debtors (b) Creditors
(c) Fixed wage earners (d) Fixed pensioners